

15.4.2016

Valtiovarainministeriö
Virpi Koivu
virpi.koivu@intermin.fi

Tietosuojavaltuutetun jatkolausunto rahanpesulainsäädännön uudistamistyöryhmän muistiosta: Asiakkaan tuntemisen tarkoituksessa kerättävien tietojen käyttämisestä markkinointiin

Tietosuojavaltuutetun toimistossa on äskettäin selvitetty, millaisia kysymyksiä pankit esittävät asiakkailleen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (myöh. rahanpesulaki) noudattamiseen liittyviä velvoitteitaan hoitaessaan. Eräiden kysymysten osalta on myös selvitetty niiden perustetta ja tarpeellisuutta. Samassa yhteydessä pankeilta on kysytty, käyttävätkö ne tässä tarkoituksessa keräämiään tietoja myös markkinoinnissa.

Viimeisen kysymyksen syynä ovat olleet erityisesti lukuisat pankkiasiakkaiden yhteydenotot tietosuojavaltuutetun toimistoon. Pankkien antamien vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että niillä on ollut toisistaan poikkeavia suunnitelmia asiakkaan tuntemisen tarkoituksessa saatujen tietojen jatkohyödyntämisen suhteen.

Neljännän rahanpesudirektiivin säännös

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2015/849 41 artiklan 2. kohdan mukaan Ilmoitusvelvolliset saavat käsitellä henkilötietoja tämän direktiivin perusteella ainoastaan 1 artiklassa tarkoitettun rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi, eikä tietoja saa edelleenkäsitellä kyseisten tarkoitusten vastaisella tavalla. Henkilötietojen käsittely tämän direktiivin perusteella muihin tarkoituksiin, kuten kaupallisiin tarkoituksiin, on kielletty.

Direktiivin 43. resitaalin mukaan On tärkeää, että tämän direktiivin yhdenmukaistaminen tarkistettujen FATF:n suositusten kanssa toteutetaan noudattaen täysimääräisesti unionin oikeutta, erityisesti unionin tietosuojalainsäädäntöä, ja kunnioittaen perusoikeuksia, sellaisina kuin ne on vahvistettu perusoikeuskirjassa. Tiettyihin osiin tämän direktiivin täytäntöönpanossa liittyy tietojen keräämistä, analysointia, säilyttämistä ja luovuttamista. Tällainen henkilötietojen käsittely, edellyttäen että perusoikeuksia kunnioitetaan täysimääräisesti, olisi sallittava, mutta vain tässä direktiivissä säädetyissä tarkoituksissa ja tämän direktiivin edellyttämässä toimissa, joita ovat muun muassa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttaminen, jatkuva seuranta, epätavallisten ja epäilyttävien liiketoimien tutkiminen ja niistä ilmoittaminen, oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tun-

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	

nistaminen, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tunnistaminen, tietojen luovuttaminen toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä tietojen luovuttaminen luotto- ja finanssilaitosten ja muiden ilmoitusvelvollisten välillä. Ilmoitusvelvollisten suorittama henkilötietojen keruu ja sen jälkeinen käsittely olisi rajoitettava siihen, mikä on välttämätöntä tämän direktiivin vaatimusten täyttämiseksi, eikä henkilötietoja saisi edelleen käsitellä kyseisten tarkoitusten vastaisella tavalla. Erityisesti henkilötietojen edelleen käsittely kaupallisiin tarkoituksiin olisi ehdottomasti kiellettävä.

Valmisteilla olevaan lakiin rahapesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä ei tietojeni mukaan (työryhmämuistio VM139:00/2014) ole esitetty kohtaa, jossa kielletäisiin tämän lain noudattamiseksi kerättyjen henkilötietojen käsittely kaupallisiin tarkoituksiin. Tätä tarkoittavaa kohtaa ei ole myöskään nykyisessä lainsäädännössä, joskin tietojen tällainen käsittely olisi tulkintani mukaan kiellettyä käytötarkoitussidonnaisuuden periaatteen vuoksi.

Henkilötietolain 7 §:n mukaan henkilötietoja saa käyttää tai muutoin käsitellä vain tavalla, joka ei ole yhteensopimaton 6 §:ssä tarkoitettujen käsittelyn tarkoitusten kanssa. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen ja selvittäminen ovat käsitykseni mukaan siinä määrin markkinoinnista poikkeavia käyttötarkoituksia, ettei niitä voida pitää yhteensopivina. Oikeusvarmuuden vuoksi pidän joka tapauksessa kannatettavana, että lainsäätäjät implementoisi myös direktiivin 41 artiklan 2. kohdan valmisteilla olevaan rahanpesulakiin.

Allekirjoittanut ylitarkastaja antaa lisätietoja puhelimitse numerossa 0295666794.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Johanna Järvinen

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	
